

Stokholmas ministru deklarācija

FOREST EUROPE – Ilgtspējīgi meži noturīgām sabiedrībām

Pieņemta ekspertu līmeņa sanāksmē 2026. gada 25. martā, lai ministri to izskatītu un parakstītu desmitajā FOREST EUROPE ministru konferencē

Mēs, *FOREST EUROPE* parakstītājvalstu pārstāvji, *FOREST EUROPE* desmitajā ministru konferencē Stokholmā 2026. gada 2.–3. jūnijā,

FOREST EUROPE nākotne

1. ATZĪSTOT vides, ekonomiskās, sociālās un ģeopolitiskās problēmas, kas strauji attīstās un ietekmē visus Eiropas mežus, un VĒLREIZ APLIECINOT mūsu kopīgo atbildību par to, lai noturīgi meži un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana (*SFM*) turpinātu nodrošināt daudzveidīgu labumu un būtiskus ekosistēmu pakalpojumus pašreizējai un turpmākajām paaudzēm;
2. UZSVEROT *FOREST EUROPE* kā brīvprātīga augsta līmeņa politiskā procesa nozīmi dialogam, starpnozaru un pārrobežu sadarbībai saistībā ar mežiem un mežsaimniecību Eiropā, kas stiprina starptautisko sadarbību; ATZĪSTOT *FOREST EUROPE* vadošo lomu *SFM* noteikšanā un šīs dinamiskās koncepcijas veicināšanā un virzīšanā visā Eiropā;
3. VĒLREIZ APLIECINOT, ka *FOREST EUROPE* Helsinku 1. rezolūcijā¹ noteiktā *SFM* joprojām ir galvenais un vadošais *FOREST EUROPE* procesa princips, IZCEĻOT šo procesu kā unikālu Eiropas mēroga starpvaldību platformu *SFM*, tostarp indikatoru un rādītāju un Eiropas mežu stāvokļa (*SoEF*) ziņojuma, turpmākai izstrādei kā pamatam apzinātas, pierādījumos balstītas politikas veidošanai;
4. ATSAUCOTIES uz *FOREST EUROPE* rezolūcijām, deklarācijām un lēmumiem, jo īpaši uz dokumentu “Vision for European Forests 2030” [Vīzija par Eiropas mežiem 2030. gadā]² un 2024. gada Bonnas ministru deklarāciju³ un lēmumu⁴;
5. VĒLREIZ APLIECINOT, ka ir svarīgi nodrošināt *FOREST EUROPE* piemērotību nākotnei, pastāvīgi izvērtējot parakstītājvalstīm būtiskākās prioritātes, ņemot vērā augošo zinātnes un pierādījumu bāzi, kas ir *SFM* pamatā; ATBALSTOT iekļaujošu dialogu jaunāko ar mežiem saistīto politikas jautājumu ātrai, efektīvai un zinātnes

¹ H1 Helsinku rezolūcija, Otrā ministru konference par mežu aizsardzību Eiropā, Helsinki, Somija, 1993. gada jūnijs.

² Bratislavas ministru deklarācija, 2021. gads.

³ Bonnas ministru deklarācija “*FOREST EUROPE – Ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas koncepcijas saglabāšana nākotnei*”.

⁴ Bonnas ministru lēmums “*Ilgtspējīga mežu apsaimniekošana kā rīks mežu noturības uzlabošanai*”.

atziņās balstītai izskatīšanai; ATZĪSTOT nepieciešamību turpināt dialogu ar novērotājiem izglītības, spēju pilnveidošanas un sabiedrības informētības uzlabošanas nolūkā;

6. ATZĪSTOT, ka, lai arī *FOREST EUROPE* vadošās valsts rotācija rada iespējas jauniem ieskatiem un pieejām, pastāv nepieciešamība uzturēt nepārtrauktību un institucionālās zināšanas, lai nodrošinātu konsekveni un efektīvi; UZSVEROT stabila un paredzama finansējuma nepieciešamību, lai nodrošinātu *FOREST EUROPE* procesa efektīvu darbību; ATZĪSTOT plaša un regulāra ieguldījuma no parakstītājvalstīm un citiem avotiem būtisko nozīmi *FOREST EUROPE* procesa ilgtermiņa darbībā un tā darba pamatprogrammas īstenošanā;

Stiprināta ilgtspējīga mežu apsaimniekošana

7. UZSVEROT vienotu stratēģiju turpmākas izstrādes būtisko nozīmi *SFM* stiprināšanā un virzīšanā visā Eiropā, ņemot vērā attiecīgās starptautiskās saistības, tostarp trīs Riodežaneiro konvencijas, Apvienoto Nāciju Organizācijas Stratēģisko plānu attiecībā uz mežiem un tās Globālos meža mērķus, kā arī Programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķus, pamatojoties uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem pierādījumiem un pastāvīgi mainīgo vides, ekonomisko, sociālo un politisko kontekstu, kurā notiek mežu apsaimniekošana;
8. ATZĪSTOT plašo ekosistēmu pakalpojumu klāstu, ko nodrošina meži; UZSVEROT ilgtspējīgi apsaimniekotu un daudzfunkcionālu mežu būtisko un transversālo nozīmi bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā un ilgtspējīgā izmantošanā, klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanās tām veicināšanā, lauku attīstības un vietējo ekonomiku veicināšanā, mežsaimniecības produktu ilgtspējīgas piegādes nodrošināšanā, cilvēku labklājības uzlabošanā, to lomu pašreizējo un turpmāko vides, ekonomisko un sociālo problēmu risināšanā, vienlaikus veicinot starptautisko saistību efektīvu īstenošanu ilgtspējīgas attīstības jomā;
9. PAUŽOT BAŽAS, ka klimata pārmaiņas un ekstremāli laikapstākļi, slimību uzliesmojumi un kaitēkļu un invazīvo sugu izplatīšanās, kā arī meža ugunsgrēki arvien vairāk ietekmē mežus visā Eiropā; UZSVEROT, ka ir nepieciešama adaptīva, ilgtspējīga mežu apsaimniekošana, lai aizsargātu mežu veselīgumu, noturību un produktivitāti un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanu, tostarp oglekļa sekvenciju un atjaunojamu materiālu piegādi; šajā saistībā IZCEĻOT vispiemērotāko augstas kvalitātes meža reprodutīvo materiālu, meža selekcijas un veicinātas migrācijas būtisko nozīmi papildus dabiskajam atjaunošanās procesam attiecīgā gadījumā; UZSVEROT vajadzību pielāgoties klimata pārmaiņām, lai veicinātu ilgtspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku, vienlaikus nodrošinot dzīvotspējīgus, noturīgus un daudzveidīgus mežus;
10. ATZĪSTOT mežsaimniecībā balstītas ilgtspējīgas aprites bioekonomikas būtisko nozīmi fosilo resursu aizstāšanā un klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgošanās tām veicināšanā, kā arī ATZĪSTOT ekonomiskās iespējas, kas tādējādi rodas atjaunojamu bioresursu nodrošināšanā, kā arī lielāku drošību un noturību sabiedrībai kopumā; ATZĪMĒJOT novatorisku pieeju un jaunu tehnoloģiju pastāvīgo nepieciešamību meža nozarē, vienlaikus ATZĪSTOT integrētu pieeju nozīmi *SFM* jomā, lai līdzsvarotu meža funkcijas vides, sociālajā un ekonomikas jomā;

Īstenošana un zināšanu apmaiņa

11. ATZĪSTOT kopīgā Eiropas mēroga datu vākšanas pasākuma kā sadarbības starp ANO Eiropas Ekonomikas komisiju (*UNECE*), ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizāciju (*FAO*) un *FOREST EUROPE*, ko atbalsta nacionālie korespondenti un *UNECE* speciālistu grupa *SFM* uzraudzības jomā, būtisko nozīmi; ATZĪSTOT valsts mežu pārskatu, *FAO* un *UNECE* kā svarīgu starptautisku datu sniedzēju lomu un to kopīgi izstrādātās tiešsaistes platformas nozīmi efektīvā datu vākšanā un izplatīšanā;
12. VĒLREIZ APSTIPRINOT meža īpašnieku un apsaimniekotāju svarīgo nozīmi *SFM* īstenošanā; ATBALSTOT iekļaujošu politiku un stimulus, kas ļauj tiem sekmēt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, lauku attīstību, “zaļo” darbavietu radīšanu, ekonomikas attīstību, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu meža pakalpojumu, koksnes un nekoksnes meža produktu piegādi;
13. ATZĪSTOT, ka *SFM* praktisku īstenošanu uz vietas veicina tiesiskā regulējuma, tehnisko vadlīniju, brīvprātīgo sertifikācijas shēmu un citu iniciatīvu savstarpējā saskaņotība;
14. UZSVEROT, ka prasmīgam darbspēkam ir būtiska nozīme *SFM* īstenošanā; UZSVEROT standartizētu un starptautiski atzītu kvalifikāciju un mācību sistēmu popularizēšanas meža nozarē nozīmi un ATZĪSTOT meža nozares nozīmi “zaļo” darbavietu, jo īpaši tādu, kas piesaista un notur gados jaunus cilvēkus lauku teritorijās, radīšanā;
15. ATZINĪGI NOVĒRTĒJOT progresu, kas sasniegts ar Eiropas Meža ģenētisko resursu programmu (*EUFORGEN*) un *ForISK* kā svarīgiem instrumentiem mežu pielāgošanās un noturības uzlabošanai, izmantojot zināšanu apmaiņu, un kā papildinošām ilgtermiņa iniciatīvām, *EUFORGEN* veicinot meža ģenētisko resursu saglabāšanu, klasificēšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un uzraudzību Eiropā un *ForISK* kalpojot kā novatoriskam instrumentam, kas saistīts ar katastrofu riska pārvaldību, šajā saistībā ATZINĪGI NOVĒRTĒJOT *EUFORGEN* pārvaldītās Eiropas meža ģenētisko resursu informācijas sistēmas (*EUFGIS*) uzlabošanu;

Sadarbība, politikas saskaņotība un solidaritāte

16. UZSVEROT *FOREST EUROPE* būtisko nozīmi politikas pamatnostādņu sniegšanā sadarbības un saskaņotības nodrošināšanai; IZCEĻOT to, cik būtiska nozīme ir pastāvīgai sadarbībai ar starptautiskajiem ar mežu saistītajiem procesiem un institūcijām, lai apmainītos ar pieredzi un stiprinātu saskaņotību un sinerģiju, tostarp ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Meža forumu (*UNFF*), *UNECE*, *FAO*, Monreālas procesu, kā arī ar citiem reģionāliem un globāliem dalībniekiem un procesiem, vienlaikus izmantojot pastāvošās sadarbības struktūras, cita starpā Eiropas Mežu aliansi, nedublējot pasākumus;
17. ATZĪSTOT, ka meži, mežsaimniecība un to saistītās vērtību ķēdes un arī saistītā infrastruktūra ir stratēģiskie aktīvi sabiedrības noturībai visā Eiropā attiecībā uz ģeopolitiskajiem draudiem, un IZCEĻOT to būtisko nozīmi stratēģiskajā krīžu gatavībā, reaģēšanas sistēmās un resursu pieejamības drošībā;
18. ATKĀRTOTI ATZĪMĒJOT ministru 2022. gada augusta lēmumu palīdzēt Ukrainai kara laikā un pēc tā atjaunot vēl labākā stāvoklī Ukrainas meža nozari un veikt nepieciešamās reformas pēc kara radītā sabrukuma, lai saglabātu, atjaunotu un ilgtspējīgi apsaimniekotu

tās mežus, un PAUŽOT BAŽAS par Krievijas agresijas kara pret Ukrainu būtisko negatīvo ietekmi uz vidi un dabas resursiem Ukrainā, kas rada ilgstošas sekas mežu un meža nozares atveseļošanas procesā,

apņemamies:

- 1) turpināt veicināt un īstenot *SFM* dinamisko koncepciju kā holistisku un integrējošu sistēmu meža stratēģijām, plāniem vai programmām, kas ir pielāgojama potenciālajām problēmām un sabiedrības vajadzībām visā Eiropā, lai nodrošinātu mežu un sabiedrību turpmāku noturību;
- 2) izstrādāt ceļvedi, pamatojoties uz iepriekš paveikto un pašreizējo darbu, lai nodrošinātu regulāru un pierādījumos balstītu *SFM* kritēriju un rādītāju pārskatīšanu un pēc vajadzības iesniegtu grozījumu priekšlikumus, lai stiprinātu to atbilstību, salīdzināmību un augstu kvalitāti, tostarp uzlabotu ziņošanu un pielāgošanos mainīgajām politikas prioritātēm un sabiedrības prasībām;
- 3) uzturēt *FOREST EUROPE* gatavību nākotnei, izpētot dažādus veidus, kā stiprināt pārvaldību, nepārtrauktību, institucionālo atmiņu un darbības spējas, lai arī turpmāk nodrošinātu tā vadošo lomu;
- 4) atbalstīt *FOREST EUROPE* finansiālo ilgtspējību, kā minēts pielikumā, kurā ietverti “Jaunā brīvprātīgā finansēšanas modeļa pamatprincipi”, atzīstot, ka šis brīvprātīgais atbalsts nodrošina procesa pastāvēšanu nākotnē un darba pamatprogrammas īstenošanu, tostarp tādas svarīgus elementus kā *SoEF* ziņojums un nepārtrauktu *SFM* indikatoru un rādītāju pilnveidošanu, vienlaikus augstu novērtējot iepriekš sniegto atbalstu; papildus tam mēs centīsimies sniegt praktisku ieguldījumu konkrētos pasākumos, kas izklāstīti darba programmā, ievērojot mūsu valstīs pastāvošos apstākļus;
- 5) veicināt *SoEF* ziņojuma pieejamību, atbilstību un ilgtermiņa ietekmi; šajā saistībā turpināsim izskatīt iespējas sadarboties ar *UNECE*, *FAO* un citām organizācijām un procesiem, lai nodrošinātu datu vākšanu, validāciju un pieejamību ilgtermiņā;
- 6) veicināt “zaļās” darbavietas meža nozarē un stiprināt izglītību par mežiem, kā arī pētniecību un jauninājumus kā svarīgus veicinātājus pārejai uz mežsaimniecībā balstītas ilgtspējīgas aprites bioekonomiku, nodrošinot kvalificētu darbaspēku un iekļaujošas saimnieciskās darbības iespējas ar mežiem saistītajās nozarēs;
- 7) stiprināt mežu noturību un meža nozari visā Eiropā; šajā saistībā veicināsim meža ģenētisko resursu saglabāšanu visā Eiropā, atbalstot *EUFORGEN* darbu meža ģenētisko resursu klasificēšanā Eiropas informācijas sistēmā par meža ģenētiskajiem resursiem (*EUFGIS*), kā arī turpinot attīstīt *ForISK* darbību, kas sekmē pārrobežu sadarbību un starpnozaru katastrofu riska pārvaldību *SFM* ietvaros;
- 8) strādāt pie zināšanu apmaiņas un sadarbības stiprināšanas par mežu un meža nozares lomu krīžu gatavībā visā Eiropā attiecībā uz ģeopolitiskajiem draudiem;
- 9) stiprināt Ukrainas mežu atjaunošanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un tās meža nozares pārbūvēšanu Krievijas agresijas kara pret Ukrainu laikā un pēc tā, tostarp īstenojot koordinētu rīcību un ilgtermiņa divpusējo un daudzpusējo sadarbību un atbalstu atbilstoši vajadzībai un iespējām; izskatīt iespējas atbalstīt Ukrainas vadīto darba grupu

“Forest Friends for Ukraine”, lai palīdzētu izstrādāt un koordinēt šādus pasākumus sadarbībā ar attiecīgajām organizācijām un iniciatīvām, pamatojoties uz iepriekš veiktajiem un notiekošajiem pasākumiem, jo īpaši uz *FAO* Mežsaimniecības atbalsta stratēģiju Ukrainai 2023.–2027. gadā, un aicināt pievienoties novērotājus un partnerus.

Stokholmas ministru deklarācijas pielikums

Priekšvēsture

Ar Bonnas ministru deklarāciju 2024. gadā Vispārējās koordinācijas komitejas (GCC) dalībnieki tika atbrīvoti no obligātām finansiālām saistībām attiecībā uz *FOREST EUROPE* procesu. Tā vietā parakstītājvalstis un novērotāji tika aicināti sniegt ieguldījumu, ja to spēj.

Tādējādi pašlaik *FOREST EUROPE* finansējums ir pilnīgi atkarīgs no brīvprātīga finansiālā un praktiskā ieguldījuma. Šāda sistēma rada vairākas ar ilgtermiņa stabilitāti, paredzamību un taisnīgumu saistītas problēmas. *FOREST EUROPE* procesiem un darbības pamatprogrammai ir nemainīgas izmaksas. Darbības pamatprogrammu nevar pienācīgi plānot vai īstenot, ja finansējums ir nepietiekams.

Līdz šim šis jaunais finansēšanas modelis ir radījis finanšu iemaksu neparedzamību (daudzas iemaksas gaidāmas 2025. gada beigās), un tas nozīmē, ka pastāv vairākas ar plānošanu un budžeta veidošanu saistītas problēmas un ir apdraudēta *FOREST EUROPE* procesa ilgtermiņa finansiālā stabilitāte. Lai arī finansiālā atbalsta sniegšana ir brīvprātīga, ir nepieciešama kolektīva politiskā griba dalīt slogu, lai novērstu pārmērīgi augstas izmaksas nelielai parakstītājvalstu daļai.

Jaunā brīvprātīgā finansēšanas modeļa pamatprincipi

Jaunais modelis palīdz iegūt *FOREST EUROPE* procesam nepieciešamo stabilo un paredzamo brīvprātīgo finansējumu no parakstītājvalstīm un citiem avotiem, lai nodrošinātu ilgtermiņa finansiālo stabilitāti. Tajā ir uzsvērtā parakstītājvalstu kolektīvā atbildība, vienlaikus cenšoties nodrošināt elastīgumu un pārskatāmību.

FOREST EUROPE finansēšanas brīvprātība tiek saglabāta ar parakstītājvalstu ministru apņemšanos atbalstīt šā procesa finansiālo ilgtspējību. Apņemšanās nodrošināt finansējumu apliecina politisko gribu, nevis nozīmē juridisku pienākumu.

Brīvprātīgajiem ieguldījumiem tiek ieviesti iepriekš noteikti līmeņi jeb pakāpes. “Standarta līmeņa” ieguldījums, kas sedz *FOREST EUROPE*, tostarp tā darba pamatprogrammas, būtiskos darbības izdevumus, tiek gaidīts no visām parakstītājvalstīm, izņemot valstis ar pārejas ekonomiku⁵. Augstāka līmeņa “stratēģiskie” ieguldījumi vai *ad hoc* vai praktiski ieguldījumi var tikt veikti jebkurā laikā darba programmas un papildu pasākumu īstenošanas atbalstam.

Līmeņu aprēķināšanā izmantotajai bāzes līnijai ir jābūt reālistiskai un ilgtspējīgai aplēsei par procesa efektīvai darbībai nepieciešamajiem resursiem. Šis finansēšanas modelis paredz, ka finansējumu Ministru konferencei un sadarbības vienības (kas mainās rotācijas kārtībā kopā ar vadošo valsti) personālam nodrošina vadošā valsts.

Savu pilnvaru termiņa sākumā vadošā valsts ierosina izskatīšanai un apstiprināšanai ekspertu līmeņa sanāksmē orientējošas summas standarta un stratēģiskajam līmenim un aicina parakstītājvalstis sniegt savus ikgadējos brīvprātīgos ieguldījumus. Standarta līmeņa

⁵ Albānija, Bosnija un Hercegovina, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Serbija, (Baltkrievija), Gruzija, Moldovas Republika un Ukraina.

ieguldījums ir paredzēts kā minimālais ieguldījums. Šādi visas parakstītājvalstis sedz *FOREST EUROPE* būtiskos darbības izdevumus vienādās daļās. Ja parakstītājvalstīm ir pārejoši vai ārkārtas budžeta ierobežojumi, kas apgrūtina standarta līmeņa ieguldījuma veikšanu, tās var sazināties ar vadošo valsti, lai apspriestu citu atbilstošu risinājumu.

Visas parakstītājvalstis joprojām piedalās procesā vienā un tajā pašā līmenī neatkarīgi no to ieguldījumu līmeņa, t. i., visas parakstītājvalstis saglabā tiesības parakstīt *FOREST EUROPE* ministru dokumentus un piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā visos līmeņos (ministru konference, ekspertu līmeņa sanāksme).

Jaunajam finansēšanas modelim jābūt ilgtermiņa risinājumam, kas aptver vairākus pilnvaru termiņus. Ieguldījumi, tāpat kā pašlaik un kā nolemts ministru konferencē Bonnā, ir jāieskaita finansējuma devēju trasta fondā. Tādējādi tiek nodrošināts, ka viena gada laikā saņemtos ieguldījumus var izmantot nākamajos gados neatkarīgi no vadošās valsts maiņas un trasta fondā atlikušajiem līdzekļiem.